

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Enchiridion Sev Manuale Episcoporum Pro Decretis in
Visitatione, & Synodo, de quacumque re condendis.**

Gavanti, Bartolommeo

Venetiis, 1650

Matrimonij celebratio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9534

- 9 Contrahere præsumens scienter intra gradus prohibitos, separetur, & sequenti dispensationis careat, eoque magis, si consummate ausus fuerit. Trident. *loco cit. cap. 5.*
- 10 Si ignoranter fecerit, neglectis solemnitatibus requisitis, eisdem subiciatur pœnis, *ibid.*
- 11 Si solemnitatibus adhibitis, impedimentum postea cognitum fuerit, cuius ille probabilem ignorantiam habuerit, facilius cum eo, & gratis dispensari poterit, *ibid.*
- 12 Neque tunc erit necessarius nouus consensus coram Parocho, si occultum erat. decisum referunt DD. apud Barbosa, *alleg. 32. num. 157.*
- 13 Inter raptorem, & raptam quamdiu hæc in eius erit potestate, nullum potest esse matrimonium. Trid. *loco cit. cap. 6.*
- 14 Raptor, & omnes præbentes consilium, auxilium, fauorem ipso iure sunt excommunicati, & perpetuo infames, *ibidem.*
- 15 Clerici sequentes raptori, de suo gradu decident, *ibid.*
- 16 Raptor, siue duxerit, siue non, dotare debet raptam arbitrio iudicis, *ibid.*
- 17 Spadonum utroque testiculo carentium matrimonia sunt nulla. Sixt. V. Ann. 1587.
- 18 In impedimentis occultis dirimentibus in casu magnæ necessitatis posse Episcopum dispensare: Aiuunt, Negant DD. apud Sanchez *lib. 2. disp. 40. quest. 1.* & ipse affirmat.
- 19 Imò, & ante matrimonium ex urgentissima necessitate, idem *ibid. num. 7.*
- 20 Nisi adsit ibi Nuncius Apostolicus potens dispensare, *ibid. num. 8.*
- 21 Urgens necessitas est, si matrimoniū sit publicum; scandalum in separatione, aditus difficilis ad Papam; inopia sponzorū, aut alia iusta causa, *ibid.*
- 22 Vicarius Generalis non potest, nisi ex speciali mandato, *ibid. num. 12.*
- 23 Potest enim Episcopus delegare, *ibid. quest. 2. num. 14.*
- 24 In impedimentis tantum impediētib; potest Episcopus dispensare. idem *lib. 7. disp. 17. num. 15.*
- 25 In ætatis defectu potest ex urgentissima necessitate, idem *lib. 7. disp. 14. n. 17.*
- 16 In dispensatione Papæ commissa Officiali Diocesano, idest, Vicario Generali, non potest Episcopus eam expedire, a moto Vicario, idem *lib. 7. disp. 27. quest. ult. num. 20.*
- 27 Neque etiam si Vicarius ipse fiat eiusdem loci Episcopus, *ibid. num. 31.*
- 28 Exequi potest successor in Vicariatu, *ibid. quest. 1. num. 10.*
- 29 Item Vicarius Capitularis, sede vacante, *ibid. quest. ult. num. 32. & 33.*
- 30 Item substitutus Vicarius Generalis à Vicario Generali, *num. 41.*
- 31 Non autem potest ab Episcopo delegari alius Vicarius specialis ad cognoscendas Papæ huiusmodi commissiones, *num. 42.*
- 32 Potest Vicarius Generalis committere alij processum pro informatione non ipsam dispensationem, *num. 43.*
- 33 Eadem potest Vicarius habentis iurisdictionem quasi Episcopalem, *n. 34.*
- 34 Vicarius Episcopi nihil prorsus potest accipere, siue pro laboribus in instruendo processu, siue pro decreto dispensationis matrimonialis. Congreg. Episc. 22. Apr. 1616. contra Sanchez, qui concedit stipendium pro solis laboribus, *loco cit. disp. 35. num. 10.*
- 35 Neque esculenta, poculentaue, idem *num. 12.*
- 36 Neque Episcopus oblatum sponte recipere potest. Congreg. Episcop. 17. Martij 1619. *V. Baptismus, num. 13. 14. 15. Dispensatio, num. 27. & seqq.*

Matrimonij celebratio.

- 1 NE quouis modo, directè, vel indirectè subditi, vel alij cogantur ad matrimonia, anathematiq; pœna, ipso facto est illata. Trident. *sess. 24. cap. 9.*
- 2 Ne vagantes facile ad matrimonium recipiantur, sed à magistratibus etiam sæcularibus coerceantur, *ibid. cap. 7.*
- 3 Et non coniungatur, nisi facta diligenti inquisitione, & re ad Ordinarium delata, & ab eo licentia obtenta, *ibid.*
- 4 Tollatur mutua sponzorū conuersatio ante matrimonium. Prou. 6. & Trid. *loco cit. ca. 1.*
- 5 Sponsis copulam habentibus ante cō-

- iunctionem sacerdotalem ne detur publica pœnitentia, sed salutaris, aut pecuniaria moderata. Congr. Ep. 15. Maij 1590.
- 6 Non debent prohiberi matrimonia ignorantibus Doctrinam Christianam nisi comminatorie id fiat. ead. 3. Martij 1588. Barbof. *alleg. 32. num. 173.*
- 7 Qua ratione ne iungantur ij, qui fidei rudimenta ignorant. Prou. 5.
- 8 Ne iungatur ij, qui illum clam contrahere attentarint, nisi de licentia Episcopi. Prou. 3.
- 9 Neque iungantur ante vtriusque Parochi, si diuerse sint Parochiæ, testimonium datum de denunciationibus. Prou. 2.
- 10 Si alter Patochus est alienæ Diœcesis, accedat subscriptio cum sigillo ab Ordinario loci, aut deputato. *ibid.*
- 11 Pro licentijs contrahendi matrimonij nihil accipiatur, nisi moderatū aliquid à Notario pro informatione extraneorum. Congr. Episc. 10. Iunij 1586.
- 12 Gratis matrimonia ministrentur. eadem 5. Iulij 1619.
- 13 Solemnes nuptiæ prohibentur ab Aduentu ad diem Epiphaniæ, & à Fer. 4. cinerum ad octauam Paschatis inclusiue. Trid. *loco cit. cap. 10.*
- 14 Quocumque tempore potest matrimonium contrahi, sed solemnitates, conuiuia, tractatio dictis temporibus prohibentur. *decisum referunt DD. apud Barbosa. allegat. 32. num. 194.*
- 15 Non ipsa die, qua fit vltima denuntiatio. Prou. 3.
- 16 Potest tamen Episcopus id concedere monito prius populo, aut quia instent dies prohibiti. *ibid.*
- 17 Mane celebretur matrimonium. *ibid.*
- 18 Et non nisi post diluculum postridiana diei, quæ postrema est interdictionum nuptiarum. *ibid.*
- 19 Ne extra Parochialem Ecclesiam celebretur. Prou. 2.
- 20 Non potest Episcopus prohibere, quin celebretur domi. *decisum referunt DD. apud Barbof. alleg. cit. n. 18.*
- 21 Episcopus potest dispensare in tempore & loco. Prou. 3.
- 22 Coniuges triduo saltem ante consummationem matrimonij peccata sua confiteantur, & Eucharistiam sumant. Trid. *loco citat. cap. 1.* Vel eo die, quo fit matrimonium. Miss. Rom.
- 23 Laudabiles consuetudines, & ceremoniæ hac in re retineantur. *ibid.*
- 24 Ne cum instrumentis musicis ducatur sponsa ad Ecclesiam. Prou. 2.
- 25 Vius frangendi cyathi, & similes abusus tollantur. Prou. 1. & 4.
- 26 In secundis nuptiis viduarum prohibeantur conuentus, clamores dissoni ante domos coniugum, vel per vias noctu, sub grauibus penis. Prou. 7.
- 27 Fascinantes, & venefici excommunicentur. Prou. 5.
- 28 Et ij, qui mandarint, suaserint, consenserint. *ibid.* & ij, qui soluerint, maleficia per verba superstitiosa, & improbata. *ibid.*
- 29 Qui aliter, quàm præsentem Parochum, vel sacerdote ne ipsis Parochi, vel Ordinarii licentia duobus, vel tribus testibus matrimonium contrahere attentabunt, inhabiles fiunt ad sic contrahendum, & contractus est nullus. Trid. *loco cit. cap. 1.*
- 30 Possunt tamen iterum inter se coram Parochum, & testibus contrahere. *decisum referunt DD. apud Barbof. nu. 151. alleg. 32.*
- 31 Parochus, vel sacerdos, vel testes aliter assistentes, quàm dictum est vna simul, & contrahentes ipsi puniantur arbitrio Ordinarii. Trid. *loco cit. cap. 1.*
- 32 Alius sacerdos non potest benedicere nisi de licentia Parochi, vel Ordinarii, quacumque sublata consuetudine, vel priuilegio. *ibid.*
- 33 Si coniungat, aut benedicat; prætextu etiam priuilegij, seu consuetudinis immemorabilis, suspensus ipso iure fit, quàm diu ab Ordinario proprii Parochi absoluitur, licet ille sit Regularis. *ibid.*
- 34 Non Parochus loci, sed contrahentium est necessarius. Prou. 6.
- 35 Et Parochus habitationis eorum. *decisum 6. Iunii 1621. refert Barbosa. loco cit. num. 63.*
- 36 Valet coram Parochum notorio fornicatore, non dum condemnato, & coram Parochum non sacerdote; & coram coadiutore Parochi. *decisum referunt à Bar-*

- à Barbof. loco cit. num. 91.
- 37 Valet etiam coram sacerdote degradato, si de Parochi licentia assistat. Sayr. de cens. lib. 5. cap. 22. num. 26.
- 38 De Parocho non sacerdote oppositum fuisse decisum referunt aliqui, apud Barbof. num. 105. Doctores affirmant valere. *ibid.*
- 39 Valet item coram Parocho prohibito ab Ordinario, ne intersit; imò & coram Vicario Parochi amouibili ad nutum Ordinarij: licet hic prohibeatur adesse. decisum refert Barbof. *ibidem* num. 39.
- 40 Item coram eo sacerdote, cui generalis licentia data fuit à Parocho exercendi omnia Parochi officia. decisum refertur. *ibid.* num. 107. 127.
- 41 Vicarius generalis potest constituere alium vice proprii Parochi in fauorem matrimonij, imò, & ipsemet adesse pro Parocho. DD. apud Barbof. loco cit. num. 117.
- 42 Non valet coram Vicario Parochi amouibili, nondum approbato ab Episcopo. Congregat. Episc. 22. Decembr. 1617.
- 43 Sufficit alter ex Parochis, si vir, & mulier sint in distincta parochia. DD. apud Barbof. num. 98. loco cit.
- 44 Et melius est, si assistat ille, in cuius parochia celebratur; decisum referunt DD. apud eundem. *ibidem* num. 65.
- 45 Valet etiam, si adsit vi, seu dolose adductus, & intelligit contrahentium sensum, modo non affectet, se non audire. decisum refert DD. apud Barbof. *ibid.* num. 83. 85.
- 46 Qui Parocho dolose compulsus adesse, matrimonium celebrare præsumpserint, ipso facto sint excommunicati, & puniuntur pœna centum aureorum. Prou. 7.
- 47 Iisdemque pœnis teneantur ii, qui auxilium, opem, consilium quoquomodo præbent. *ibid.*
- 48 Parochi pœna triennalis suspensionis ab officio ex iure canonico, quia clandestino matrimonio interfuit, non potest diminui ab Episcopo. DD. apud Barbof. loco cit. num. 166.
- 49 Virgo data in matrimonium viro, qui aliam habuit vxorem, potest benedici, Barth. Ganant.
- si illa viget consuetudo. Congreg. Ep. 8. Martii 1602.
- 50 Habeat Parochus librum, in quo nomina coniugum, testium, diem, & locum matrimonij contracti describat, & diligenter custodiat. Trident. loco cit. cap. 1.
- 51 Scribatur etiam substitutio, quæ fit à Parocho, alterius Sacerdotis in hoc Sacramento, quæ non fiat; nisi Episcopo illum probante. Prou. 3.
- 52 Quæcunque concesserit Episcopus, fiant in scriptis, & Parochus notet in libro singula. Prou. 1.
- 53 Decreta Concilij Trid. prædicta publicentur populo, quoties expedire videatur. Trid. loco cit. cap. 1.
- V. Benedictio. num. 11. Forum Episcopale. num. 29. Græcorum iura. num. 5. Interdictum. num. 37. Irregularitas. num. 19. 46.

ADDITIO.

- 1 T Em pore Aduentus, & Quadragesimæ non prohibentur sponsalia de futuro. Congr. Episc. 18. Dec. 1589.
- 2 Valet Matrimonium, vbi contrahens moratur tamquam Prætor; Iudex, Medicus temporalis, decisum refert Garz. de benef. parte 5. cap. 7. num. 11. ad 5.
- 3 Item valet post quartum habitationis mensem à muliere coram Parocho oppidi, ad quod traslata fuit sub præcepto illinc non discedendi, donec aliud statuatur, decisum refert Barbof. de off. Parochi. cap. 21. num. 39.
- 4 Valet coniugum iuuenis cum meretrice, qui dubitabat impediri à parentibus, & Romam iuerunt, & in quadam Parochia aliquantulum morati erant, decisum refert *idem* *ibid.* num. 40.
- 5 Valet coram Parocho non promotò infra annum. Congr. conc. 12. Mart. 1593.
- 6 Etiam, licet collatio eius beneficii sit nulla ob defectum examinatorum synodaliū. ead. 31. Iulij 1627. apud Barbof. loco cit. num. 51.
- 7 Non valet coram Parocho illius loci, vbi contrahentes repetiuntur, recreationis tantum causa, decisum refert Garz. loco cit. ad. 4.
- 8 Neque coram Sacerdote extraneo, I ; qui

- qui habet licentiam à proprio Parocho vnius ex contrahentibus, & ignorat se illam habere, prout ignorat vnus ex contrahentibus, decifum refert *Barbof. loco cit. num. 75.*
- 9 Neque valet, si re vera licentia non est vera. *Congr. conc. 7. Sept. 1620.*
- 10 Neque in ijs, qui per fraudem accedunt ad locum, in quo non sit promulgatum. *Conc. Trid. vt ibi sine Parocho & testibus contrahant. ead. 7. Febr. 1602. 5. Sep. 1626 16. Dec. 1628. apud eum Barbof. loco cit. num. 92.*
- 11 Absentia viri, qui discessit anno 1602. vsq; ad annum 1627. sine noticia, quod superuiuat, non est sufficiens, vt eius vxor transeat ad secundas nuptias. decifum refert *Barbof. ibid. n. 9. in vna Mediol.*
- 12 Parochus benedicens secundas nuptias in casu non permisso, an incurrat suspensionem? Aiuunt, *Negant DD. apud Barbof. loco cit. num. 106.*
- 13 Excusat crassa ignorantia. *ibid. 107.*
- 14 Eleemosyna occasione benedictionis recipi debet à Parocho, & non ab alio. *Congr. Rit. 25. Ianuar. 1602.*

Medicus.

- 1 **N**E ultra tertium diem vstet ægrotum inconfessum, sub varijs penis etiã arbitrio Ordinarij. Pius V. A. 1566.
- 2 Ante Doctoratum promittat hoc idem iuratus. *ibid.*
- 3 Vel Ordinarij iuramentum hoc exigant, aliter mederi, & ab ingressu Ecclesiæ arceant. *ibid.*
- 4 De absolutione visitantis contra hoc decretum. *Vide sup. Absolutio num. 37.*
- 5 Intelliguntur prædicta de infirmis in lecto iacentibus ob morbum, non podagra, sed eum, qui de se lectum requirit. *DD. apud Barbof. alleg. 91. num. 4.*
- 6 Bulla Pii V. prædicta quotannis euulgetur. *Prou. 3.*
- 7 Medici hebræi, aut infideles ne adhibeantur; alias negentur sacramenta, & sepultura Ecclesiastica. Gregor. XIII. Anno. 1581. *V. Fidei professio. num. 27.*

Miraculum.

- 1 **T**Ria requiruntur, ad miraculum sit aliquod arduum & difficile, sit in-

solitum; præter ordinem & vires naturæ. *S. Th. 1. parte quest. 105. artic. 7. ad 2.*

- 2 Non potest publicari, seu venerari, vt tale, sine approbatione Ordinarij. *Trid. sess. 25. de inuoc. SS. Vide supra Beatorum cultus. num. 2. & seqq.*
- 3 Falsa miracula prædicantes sunt excommunicati excommunicatione Papali. *Nau. cap. 27. num. 113. excomm. 30.*

Missa.

- 1 **I**N celebratione Missarum tollantur omnia, quæ auaritiam, irreuerentiam, superstitionem sapiunt. *Trident. sess. 22. cap. prop.*
- 2 Mercedum conditiones, pacta, quid pro Missis nouis datur, illiberales eleemosynarum exactiones. *ibidem.*
- 3 Remoueat certus numerus Missarum, & candelarum. *ibid.*
- 4 Ne cui vago, & ignoto sacerdoti celebrare liceat. *sess. 23. cap. 16. neque notorie criminoso. idem vbi supra.*
- 5 Ne admittantur ad celebrandum non approbati. *Prou. 1.*
- 6 Alienæ Diocesis sacerdotes ferant secum dimissorias duobus non ante mensibus datas, si in Prouincia; quatuor, si extra eam in Italia; sex, si extra Italiam. *Prou. 1.*
- 7 Neque in Regularium Ecclesijs sine dimissis iis celebrare permittantur. Decifum referunt *DD. apud Barbof. allegat. 11 num. 8.*
- 8 Neque in Ecclesijs Monialium celebret quis sine licentia Episcopi, sub pena suspensionis. *Prou. 2.*
- 9 Ne cuiquam Missa prima, nisi à peritis instructo, concedatur. *Prouinc. 1.*
- 10 Missæ nouæ conuiuia, ludi, choreæ tollantur. *ibid.*
- 11 Celebrant sacerdotes Missam saltem diebus Dominicis, & festis sollemnioribus. *Trid. sess. 23. cap. 14.*
- 12 Ne detur amplius facultas faciendi plures Missas in die, quacumq; de causa. *Prou. 5.*
- 13 Vbi non est clericus, ne celebretur sine licentia Episcopi. *Prou. 4.*
- 14 Cuicumque capellæ, vbi Missa celebratur, detrahatur aliquid pro clerico, si aliunde non detur; aut ex pluribus capel-